

kunne se en nyhedsudsendelse uden at forholde sig kritisk til den. Med hensyn til det rent faglige ved studiet statskundskab var Louise lidt overrasket over nogle af fagene.

For eksempel videnskabs teori, som hun havde lidt svært ved at se det nyttige i; hvad skal man fx med en note, som lyder som følgende: "en hest er en hest, og den har fire ben"? Anna synes derimod, at faget var rigtig spændende, mens Mads mere var på Louises side i dette spørgsmål, da han var

overrasket over, hvor kedeligt faget egentlig var. Således kan vi vel konstatere, at de tre hver for sig repræsenterer hver sin arketype i forhold til synet på videnskabs teori.

Dette førte videre til en snak om, hvordan man kan genkende en statskunds-kaber. Mads mente, at det var helt tydeligt, hvem der var statskunds-kabere, jurister og økonomer i kantinen både i påklædning og væremåde. Dette førte til en meget lystig debat omkring kendetegn ved studerende fra de forskellige studieretninger (vi citerer ingen, da vi nødig vil træde nogen over tæerne). Anna og Mads diskuterede, om studiet ensrettede vores måde at være på. Dette fik Louise til at så tvivl om kausaltetstremingen; var det studiet der fik os til at blive ens,

eller valgte vi studiet, fordi vi var ens. Vi nøjese herfra blot med at konstatere, at Louise er klar til metodeeksamen.

Ambitioner

Ved det første møde spurgte vi, om det var drømmen om ministerposter, departementcheffstillinger, stillinger i EU-koppen og deslige, som havde ført dem til deres valg at studiet Statskundskab. Ambitionerne på det tidspunkt fejlede ikke noget. Ligeledes spurgte vi denne gang til deres ambitioner; var de stadig store? Anna lagde ud med at konstatere, at man nok mere tænker på studiet end på ambitionerne i forhold til en kommende karriere. Mads supplerede med, at det tekniske aspekt på fagene på 1. og 2. semester nok gjorde, at man ikke tænkte på karrieren, men at det nok ville komme på overbygningen, når muligheden for selv at vælge fag var til stede, og dermed muligheden for at specialisere sig i én bestemt retning. Endelig konstaterede Louise, at man alt andet lige nok var blevet mere realistisk.

De afsluttende bemærkninger

Vi var nu nået til det sidste spørgsmål i denne artikelserie; vi havde nu chancen for at stille det ene spørgsmål, der kunne opsummere hele vores serie. Dette gjorde vi imidlertid ikke, da vi højst sandsynligt ville få et 'på-den-ene-side-og-på-den-anden-side'-svar. I stedet spurgte vi, hvad de egentlig syntes om stedet efter at have gået her et år. Louise lagde ud med, at studiet var rigtig spændende, og ikke mindst at studiemiljøet var super. Mads bekræftede og tilføjede, at planerne om at drage tilbage til København i hvert fald i den nærmeste fremtid var lagt på hylden. Ligeledes havde Anna droppet

planerne om at drage tilbage til København; tværtimod var hun kommet til den konklusion, at der "ikke var noget tøjledt ved studiet" – hun var helt sikkert havnet på den rette hyld.

Dermed kan vi konstatere at studiet, i hvert

Debat: God videnskab og videreformidling

Af Helle K. Bendixen og Jens Jørgensen

Debatten om hvad der karakteriserer god videnskab har gennem de senere år været til gæbommeligt debat i medierne. Bjørn Lomborg og Helmut Nyborg har som de mest fremtrædende sager sat rammerne for denne diskussion.

Diskussionen om hvad god videnskab er, er et emne, som vi som studerende aldrig helt kan lægge fra os, både i henhold til vores egen opgaveskrivning, men også i forhold til at kunne stille sig kritisk overfor dels pensum dels forelæsninger. Lige så vel som studerende skal kunne stille sig kritisk til debat, må det forventes at forskere må stille op til debat af egen og andres forskningsresultater. Denne debat er langt mere end tidligere kommet ud i det offentlige rum, til trods for dens tunge teoretiske karakter, der ellers har været forbeholdt en snæver inderkreds af fagfolk. Særligt Lomborgs-sagen omkring verdens sande miljøtilstand var med til at sprede debatten til selv den fjerneste afkrog i Danmark. Og senest har Helmut Nyborgs forskningsresultater om mand og kvinders intelligens skabt røre.

Nyborg sagen

Helmut Nyborg offentliggjorde i januar 2002, at mænd er 27% klogere end kvinder,

faldt for de tre (og vel egentlig også for en del andre), er gået fra noget nyt og fremmed til næmest at være hele ens liv. Når denne udvikling kan ske på ét år, er det da et held, at det tilsyneladende er et rigtig godt sted at være.

hvilket dog senere blev modificeret til 5%,¹ målt ved hjælp af en såkaldt g-faktor. Ph.d. stipendiat ved institut for Statskundskab Pia Vedel Ankersen har efterfølgende stillet spørgsmålstegn ved det videnskabelige grundlag for disse kontroversielle resultater og bedt om at få udleveret de data som Nyborg baserer sin forskning på. Da dette ikke kunne lade sig gøre, idet materialet ikke var andet end noter i skrivebordskuffen hjemme hos Nyborg, men samtidigt optræde som offentlig tilgængeligt materiale i hans nyligt udsendte bog, indgav Pia Vedel en klage til Aarhus Universitets Udvalg vedrørende god videnskabelig praksis.² I forbindelse med klagen var diskussionen af Nyborgs postuler flere gange oppe i medierne. Eksempelvis sammentegnede læktor i statskundskab Jørgen Poulsen og de to ph.d. stipendiarer Siggie Brandt Kristoffersen og Pia Vedel Ankersen i en kronik Nyborgs forsvaret af sine forskningsresultater med, hvordan Münchenhausen reddede sig op af en mose ved at rive sig selv i håret. Dette fik Helmut Nyborg til at anklage Pia Vedel Ankersen til selv samme praksisudvalg for grov vildledning samt for at have handlet unfair og ukollektialt. Enden på stridighederne kom den 27. februar, hvor Helmut Nyborg fik tildelt en næse for dårlig videnskabelig praksis.

Fodfejl og Hellevik

Hvor Nyborg misser princippet om gennem-sigtighed i sin forskning og dermed andres mulighed for at teste resultaterne, omhandler Lomborg-sagen selve bearbejdelsen og fortolkningen af data. Begge har tekniske skavanker ved deres forskningsdesign af mere eller mindre alvorlig karakter. Blader man op i sin Hellevik, som ellers har stået trykt og godt på hylden siden metode, genkaldes den rige mængde af muligheder, der er for tekniske fejl, der kan begås under et undersøgelsesforløb. Lige fra det glemte bånd til diktafonen til indtastingsfejl.

Er der standarder for god videnskabelig opførsel?

Af Jørgen Poulsen

Kandestøberen har bedt mig reflektere over begrebet "god videnskab" i forbindelse med universitetets mest omtalte forskere Bjørn Lomborg og Helmut Nyborg.

Så vidt jeg kan se, må vi anvende tre kriterier på forskerens relationer til to forskellige debatorer. De tre kriterier er disse: (1) Bliver der sagt noget nyt? (2) Kan det, der siges, begrundes rationelt? (3) Bliver der spillet med åbne kort? De to debatorer er henholdsvis (A) den interne faglige debat og

Spørgsmålet, der ufravigeligt melder sig er rimeligheden i at hærge eksempelvis Nyborg ud i pressen for, hvad han selv kalder en 'fodfejl'. Svaret melder sig dog prompte at 'jo', for den tekniske del er central for troværdigheden af de konklusioner, som forskeren måtte drage af sit arbejde, samt det at denne del må forventes at være en naturlig del af den professionelle forskers håndværk. Det er lettere sagt end gjort, så frem med Hellevik og Karl Popper eller nøjes med at gå videre til Kandens public service artikel om, hvad god forskning er, ved Jørgen Poulsen.

(B) den offentlige demokratiske debat. Lad os kigge på debatterne omkring Lomborg og Nyborg med disse distinktioner for øje. Lad os først betragte den interne videnskabelige debat.

(A1) Bliiver der sagt noget nyt?

Det er ganske oplagt, at det er en nødvendighed men ikke tilstrækkelig betingelse for god videnskab, at forskeren har noget nyt at sige. I denne henseende har både Lomborg og Nyborg opført sig upåklageligt. Det er oplagt, at hvis Nyborgs resultater holder, så har han med succes udfordret hovedtraditionen indenfor psykologien. Det er måske mere diskutabelt, om Lomborg har sagt noget nyt i relation til den interne videnskabelige debat. Det tror jeg nu nok, at man kan argumentere for. Lomborgs situation ligner i den henseende meget Richard Dawkins situation. Dawkins havde skrevet en krystalklar offentlig tilgængelig bog om biologien set fra et Darwinistisk perspektiv. *The Selfish*

Gene. På den ene side, var dette bare en oversigt over allerede eksisterende forskning. På den anden side gav bogen styrke til et nyt perspektiv på implikationerne af Dawkins teori, og den blev faktisk flittigt citeret af biologer i den interne videnskabelige debat. I en senere bog (*The Extended Phenotype*) argumenter Dawkins for, at dette at strukturere den eksisterende viden i lyset af en ny vision er en egentlig forskningsindsats. Det synes jeg, at han har ret i, og i lyset af dette kriterium er Lomborgs indsats bestemt også nyskabende indenfor den samfundsvidenskabelige debat.

(A2) Siges der noget, der bliver begrundet rationelt?

På dette punkt virker Lomborgs indsats god. Lomborg har en stil, hvor han fremsætter klare teser, og derefter dynger han læseren til med dokumentation. Konklusionerne synes generelt velbegundede i lyset af de anførte præmisser. Nyborgs sag er anderledes. Som Pia Vedel Ankersen, Signi Brandt Kristoffersen og jeg påviste i Jyllands-Posten, så kluntrer Nyborg tilsyneladende i sin fakforanalyse, og der er steder, hvor værdipræmisser dominerer det, der skulle være et kognitivt argument. Hans argument er simpelthen svagt.

(A3) Bliiver der spillet med åbne kort?

Lomborg spiller konsekvent med helt åbne kort. Det er så blevet sagt, at udover det imponerende store materiale, som han har mestret, burde han også inddrage andre analyser, der modsiger hans konklusioner. Det er selvfølgelig i princippet korrekt, men det er en amorf kritik, fordi der ikke findes håndgribelige eksempler på, at Bjørn har

stukket kort op i ærmet eller under stolen (det er faktisk det, som den berygtede afgrørelse fra UVVVU går ud på). Det er helt anderledes med Nyborg. Som afgørelsen fra universitetets praksisudvalg klart viser, så har Nyborg holdt data tilbage, så andre ikke kan gennemføre en kritisk re-analyse af data. Jeg synes, at det er forkasteligt.

Lad os nu betragte de to forskere i relation til den offentlige debat.

(B1) I relation til den offentlige debat er det Stuart Mills analyse i *On Liberty*, der må definere vores standard for god videnskabelig opførsel. Og dette, at udfordre de herskende anskuelser, er værdifuldt, uanset om udfordringen viser sig at holde. Så her må man sige, at begge forskere har ydet en værdifuld indsats ved at formulere velartikulerede udfordringer til centrale tabublagte anskuelser.

(B2) Der er vel mere slag for værdipræmisser i den offentlige debat end, der er i den interne videnskabelige. I lyset af betydningen af at herskende synspunkter udfordres, gør det den svingende kvalitet af Nyborgs argumenter mindre kritisabel, end da vi betragtede den interne videnskabelige debat. Lomborgs indsats på dette punkt er forbiholdelig. Han har ubetvivleligt givet debatten et løft.

(B3) På dette punkt er der ikke noget nyt at sige. Her slår den bedømmelse vi fremsatte ovenfor (A3) igennem.

Der er således rimeligt klare kriterier for god videnskabelig adfærd, og de viser, at Lomborgs og Nyborgs adfærd må bedømmes meget forskelligt.